

G. IVĂNESCU ȘI ȘCOALA LINGVISTICĂ IEȘEANĂ

GAVRIL ISTRATE*

Profesorul G. Ivănescu ar fi împlinit zilele acestea 100 de ani.

Când a trecut, oare, atâta vreme? Parcă abia ieri ne-am întâlnit pentru prima dată în fața Universității, eu descins la Iași din patria lui Coșbuc și Rebreanu, iar el deja absolvent al facultății. Îmi aduc aminte cum colegii îl înconjurau cu simpatie și-i prevesteau o carieră deosebită în filologie. Faptul s-a întâmplat întocmai. Într-adevăr, printre lingviștii din țara noastră, care se încadrează în generația imediat următoare aceleia din care au făcut parte academicienii Iorgu Iordan, Al. Rosetti, Al. Graur și Emil Petrovici, G. Ivănescu ocupă, fără îndoială, primul loc. În calitate de ultim elev al lui Alexandru Philippide, el a moștenit, de la profesorul său, nu numai o pasiune puțin obișnuită pentru problemele de lingvistică, ci și o înclinare spre lupta de opinii care l-a ajutat să-și susțină, cu hotărâre, ideile puse în circulație.

O curiozitate nestăpânită l-a făcut să se orienteze în direcții multiple, pe planuri diferite. Și-a început activitatea științifică încă din vremea studenției cu articole de lingvistică românească și, treptat, câmpul preocupărilor sale s-a lărgit. Sub influența lui Philippide, a fost atras foarte curând de lingvistica generală, care avea să joace un rol determinant în profilul său științific, dar nu a neglijat nici lingvistica romanică, spre care l-a orientat celălalt mare profesor al său, Iorgu Iordan. Curiozitatea l-a împins apoi spre lingvistica indo-europeană, spre studiile de orientalistă, spre etnografie și folclor.

Beneficiind de o bursă în străinătate, mai întâi la Paris și apoi la Roma, a luat contact cu un mediu deosebit de prielnic sub raport științific. Marile biblioteci din Apus, învățații pe care i-a cunoscut acolo i-au deschis orizontul. Meritul cel mai mare al lui G. Ivănescu a fost că, în anii aceia, s-a dedicat în întregime studiului. Spre deosebire de alți colegi ai săi, nu a fost animat decât de o singură dorință, aceea de a justifica încrederea pe care i-a acordat-o Universitatea care l-a format. Și a rămas credincios acestui ideal toată viața. Și-a descoperit de timpuriu vocația și s-a realizat continuând drumul profesorilor săi de la Iași. În cadrul preocupărilor pentru limba națională, a început cu fonetica și cu istoria limbii, pentru a ajunge la studiul limbii literare și al terminologiei științifice. S-a oprit, uneori, și la subiecte de literatură.

În 1945 și-a luat doctoratul sub conducerea academicianului Iorgu Iordan, cu teza *Problemele capitale ale vechii române literare* și, la puțină vreme, a redactat două cursuri, pline de idei originale, *Originea românilor* (1947), respectiv *Curs de sintaxa*

---

* Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, bd. Carol I, nr. 11, România.

limbii române moderne (1948). An de an au urmat alte lucrări, a căror tematică, variată, din aproape toate sectoarele lingvisticii, îl apropie pe G. Ivănescu de Bogdan Petriceicu Hasdeu. În anul 1980 ne-a dat cea mai importantă carte a sa, *Istoria limbii române*, lucrare monumentală care îl plasează pe autor în rândul marilor lingviști A. Philippide, O. Densusianu, Sextil Pușcariu, Al. Rosetti, iar un an mai târziu apărea *Gramatica comparată a limbilor indo-europene*, realizată în colaborare cu Th. Simenschy, lucrare de o importanță deosebită, aparținând unui domeniu foarte puțin abordat la noi.

Peste tot, scrierile sale au stârnit un viu interes și au contribuit efectiv la orientarea unor tineri spre domeniul specialității noastre. Nu pot trece peste faptul că, în anul 1949, imediat după reforma învățământului, colectivul de lingvistică din cadrul Filialei din Iași a Academiei Române era alcătuit numai din două persoane, G. Ivănescu și cu mine. Astăzi, în locul firavului colectiv de odinioară, avem un Institut în toată regula și mulți dintre oamenii de bază din cadrul acestui Institut s-au format sub îndrumarea profesorului Ivănescu.

Încă de tânăr, el a pus, așa cum spuneam, un preț deosebit pe lupta de opinii și nu s-a sfiit să polemizeze cu specialiști consacrați ori să se ridice împotriva unor direcții și curente, ca în cazul Școlii fonologice de la Praga. Atitudinea aceasta i-a creat, se înțelege, unele neplăceri și câteodată a stârnit animozități. Dar G. Ivănescu nu s-a lăsat impresionat și și-a urmat drumul fără abatere. Trebuie să subliniem că polemica lui n-a fost niciodată alimentată de ambiții nejustificate, că s-a fundamentat totdeauna pe rezultatul unor concluzii la care cercetătorul a ajuns după o meditare îndelungată.

Reprezentant autentic al Școlii lingvistice ieșene, el a făcut dovada unei informații exhaustive și, întocmai ca profesorii săi, a pus greutate deosebită pe activitatea la catedră. De fapt, trebuie să subliniez aici că cele două mari pasiuni ale vieții sale au fost filologia, în înțelesul cel mai larg cu putință, și profesoratul, pe care le-a servit cu un devotament rar întâlnit, cărora le-a închinat nu numai anii cei mai frumoși din viață, ci și toată puterea lui de muncă.

Animozitățile s-au estompat cu vremea, polemica s-a prelungit, în timp, doar sub forma unor ecouri îndepărtate. Efortul depus pe tărâmul lingvisticii și al filologiei s-a concretizat într-o sumă de idei și rezultate, multe dintre ele devenite bun comun, prin care școala ieșeană a ieșit îmbogățită. Numeroși elevi ai lui G. Ivănescu sunt astăzi nume cunoscute în lingvistica românească, după cum alții, foști profesori în învățământul de cultură generală, s-au remarcat și ei printr-o muncă neîntreruptă la catedră, prin contribuții dintre cele mai importante la formarea generației tinere care urmează să le ia locul în activitate.

Tânărul de ieri pe care l-am întâlnit în fața Universității ar avea toate motivele să fie mulțumit. Speranțele puse în el s-au realizat. Drumul i-a fost, adesea, barat sau accidentat. Urcșul anevoios. Dar, până la urmă, călătorul pregătit pentru asemenea cale a ajuns pe culme. Ar putea privi în urmă satisfăcut, uitând piedicile care i-au stat în cale și, întorcând capul spre a privi îndărăt, de unde a plecat, ar avea toate motivele să alunge orice îngrijorare, deoarece și-a făcut datoria pe deplin. Toți cei care l-au cunoscut sunt încredințați că prezența lui G. Ivănescu printre noi a contribuit nu numai la creșterea bunului renume al Facultății de Filologie și al Universității din Iași, ci și la sporirea prestigiului științei românești în lume.